

Fred E. Foldvary

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΟΙΝΩΝ ΑΓΑΘΩΝ:

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ



Εισήγηση που παρουσιάστηκε στο Διεθνές Συνέδριο " Liberalism and Communal Self-Administration", που οργανώθηκε από το Φιλελεύθερο Ινστιτούτο του Ιδρύματος Friedrich-Naumann, Πότσταμ, Γερμανίας, 18 Σεπτεμβρη 2009.

Εκδίδεται από το Ευρωπαϊκό Φιλελεύθερο Φόρουμ asbl με την υποστήριξη του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών (ΚΕΦΙΜ). Χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν ευθύνεται για το περιεχόμενο της έκδοσης. Απόψεις που εκφράζονται σε αυτήν την έκδοση ανήκουν αποκλειστικά και μόνο στους συγγραφείς. Δεν αντικατοπτρίζουν αναγκαστικά τις απόψεις του Ευρωπαϊκού Φιλελεύθερου Φόρουμ asbl.

Published by the European Liberal Forum asbl with the support of Liberty Forum of Greece. Funded by the European Parliament. The European Parliament is not responsible for the content of the publication. The views expressed in this publication are those of the authors alone. They do not necessarily reflect the views of the European Liberal Forum asbl.

Ευχαριστούμε το Ίδρυμα Friedrich Naumann, που μας επέτρεψε τη μετάφραση από το αρχικό κείμενο.

We wish to thank the Friedrich Naumann Foundation for Freedom, for the permission to translate the original publication.

Περιεχόμενα

Ορολογία των Ιδιωτικών και των Κοινών Αγαθών	3
Ιδιωτική ή Δημόσια Παροχή Κοινών Αγαθών	4
Φιλελευθερισμός και η Ιστορία της Κοινοτικής Αυτοδιοίκησης	5
Για την Ιστορία του Κοινοτικού Φιλελευθερισμού	7
Το Μέλλον του Κοινοτικού Φιλελευθερισμού	9

Ορολογία των Ιδιωτικών και των Κοινών Αγαθών

Το βιβλίο μου Κοινά Αγαθά και Ιδιωτικές Κοινότητες, που δημοσιεύθηκε το 1994, ήταν μια από τις πρώτες οικονομικές μελέτες, περί κοινοτικής αυτοδιοίκησης. Σήμερα, υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον, για τις ιδιωτικές κοινότητες και την διακυβέρνηση βάσει συμβολαίου.

Όταν μιλάμε για ιδιωτικές κοινότητες και ιδιωτική παροχή των κοινών αγαθών, θα πρέπει πρώτα να διευκρινίσουμε τί είναι ιδιωτικό σε σχέση με τί είναι δημόσιο. Ως συγγραφέας του βιβλίου Λεξικό της Οικονομίας της Ελεύθερης Αγοράς, το οποίο έχει εκδοθεί και στα Γερμανικά, θεωρώ ότι είναι σημαντικό κατ' αρχάς, να είμαι σαφής σχετικά με τις έννοιες αυτών των όρων.

Στα Αγγλικά, δυστυχώς, οι όροι «ιδιωτικό» και «κοινό», έχουν δύο διακριτές, αλλά συχνά συγχεόμενες σημασίες. Ο όρος «κοινό», σημαίνει μια ομάδα ανθρώπων. Οποιαδήποτε ομάδα από δύο ή περισσότερα πρόσωπα, είναι ένα κοινό, όπως φαίνεται και στην φράση: «ανοικτό για το κοινό». Ο όρος «κοινό», προέρχεται από τη γαλλική λέξη «public», που σημαίνει «κάτι που ανήκει στους ανθρώπους». Προέρχεται από τον λατινικό όρο «publicus», από το «populus», οι άνθρωποι.

Η λέξη έλαβε αργότερα μια δεύτερη, μη επιτυχημένη έννοια. Ο «δημόσιος τομέας» είναι το κρατικό μέρος της οικονομίας, όπως το «δημόσιο σχολείο» ή η «δημόσια βιβλιοθήκη». Ο όρος «δημόσιο σχολείο» σήμαινε αρχικά ένα σχολείο, που προορίζεται προς όφελος του κοινού. Στις ΗΠΑ, σημαίνει ένα σχολείο που διευθύνεται από την κυβέρνηση. Δεδομένου ότι οι υπηρεσίες της κυβέρνησης, ιδανικά προορίζονται για το λαό, ο όρος «δημόσιο», έφτασε να σημαίνει τον τομέα της οικονομίας που ανήκει στο κράτος.

Η «ιδιωτικός τομέας» είναι το υπόλοιπο της οικονομίας, ο τομέας που δεν διοικείται από το κράτος. Αλλά για τα αγαθά, ο όρος «ιδιωτικό» έχει ένα τελείως διαφορετικό νόημα. «Ιδιωτικό αγαθό» είναι αυτό που χρησιμοποιείται ατομικά, όπως το φαγητό που τρώμε, και καταναλώνεται από ένα άτομο. Ιδιωτικά αγαθά, όπως διαβατήρια μπορούν να παρέχονται από την κυβέρνηση. Και κοινά αγαθά μπορούν να παρέχονται από τον ιδιωτικό τομέα.

Είναι πιο σαφές, αν αποδώσουμε τα κοινά αγαθά με τον όρο «συλλογικά αγαθά». Τα συλλογικά αγαθά δεν έχουν αντιπαλότητα, που σημαίνει ότι η χρήση από ένα άτομο, δεν μειώνει την χρήση από ένα άλλο. Η παρουσίασή μου εδώ, είναι ένα συλλογικό αγαθό, αφού κάθε ένας από εσάς προσλαμβάνει ολόκληρη την παρουσίαση, και η παρουσία των άλλων ανθρώπων δεν μειώνει εγγενώς την πρόσληψή της από αυτούς. Αντίθετα, τα ιδιωτικά αγαθά έχουν αντιπαλότητα, η χρήση από ένα άτομο, εγγενώς περιορίζει την δυνατότητα ή ολοκληρωτικά την χρήση τους, από άλλους.

Μπορούμε να χωρίσουμε, επίσης, τα συλλογικά αγαθά σ' αυτά που είναι εξαιρέσιμα, και σ' αυτά που είναι μη εξαιρέσιμα. «Εξαιρέσιμα» σημαίνει, ότι είναι δυνατόν να εμποδιστεί με φυσικά μέσα, ένα άτομο από τη χρήση του αγαθού. Πολύ λίγα παραγόμενα συλλογικά αγαθά είναι εξαιρέσιμα.

Η αστυνομία μπορεί να αποκλείσει άτομα από τις εθνικές οδούς, σταματώντας τα και συλλαμβάνοντάς τα. Ακόμη και η εθνική άμυνα είναι εξαιρεσίμη, δεδομένου ότι η υπηρεσία αποκλείει τους αλλοδαπούς, και άτομα μπορούν να απελευθερώνονται από την επικράτεια.

Ορισμένοι οικονομολόγοι ορίζουν ένα κοινό αγαθό, ως μη-ανταγωνιστικό και μη εξαιρέσιμο. Αλλά ο Αμερικανός οικονομολόγος Paul Samuelson, σε άρθρο ορόσημο την δεκαετία των 1950, όρισε τα κοινά έναντι των ιδιωτικών αγαθών, μαθηματικά από μη αντιπαλότητα, και αυτός είναι ο ορισμός, που πιστεύω ότι είναι ο πιο κατάλληλος. Τα εξαιρέσιμα συλλογικά αγαθά, που ονομάζονται επίσης «αγαθά σε τεχνητή σπάνιδα», «club goods», αφορούν μια οικονομική μονάδα, έναν οργανισμό, που παρέχει συλλογικά αγαθά στα μέλη του. Έτσι, «Η Ιδιωτική Παροχή Κοινών Αγαθών», σημαίνει την παροχή συλλογικών αγαθών από τον ιδιωτικό τομέα.

Ιδιωτική ή δημόσια παροχή κοινών αγαθών

Τώρα, ποιά είναι η διαφορά μεταξύ κρατικής και ιδιωτικής επιχείρησης; Κατ' αρχάς, ας ορίσουμε τον όρο «διακυβέρνηση». Η «διακυβέρνηση» έχει δύο στοιχεία: κανόνες, και εξουσία για την επιβολή τους.

Κυβέρνηση, είναι η διακυβέρνηση που επιβάλλεται δια της βίας, χωρίς τη ρητή συγκατάθεση όλων των συμμετεχόντων μερών. Ένα «κράτος» είναι μια κυβέρνηση με εδαφική δικαιοδοσία. Αντίθετα, μια λέσχη έχει εθελοντική διακυβέρνηση.

Μερικοί μελετητές, έχουν υποστηρίξει ότι δεν υπάρχει σαφής διάκριση, μεταξύ επιβαλλόμενης και εθελοντικής διακυβέρνησης. Λένε, ότι αν κάποιος ζει σε μία πόλη ή άλλη κυβερνητική δικαιοδοσία, τότε συμφωνεί σιωπηρά με τους κανόνες, το οποίο σημαίνει, ότι προϋποτίθεται μια σιωπηρή σύμβαση. Όμως στην ανάλυσή μου, η συμφωνία πρέπει να είναι πραγματική. Ένα άτομο πρέπει να σκεφθεί, και να κατανοήσει ότι συμφωνεί. Πώς μπορώ να συμφωνήσω, αν δεν συμφωνώ ότι συμφωνώ;

Πριν κάποιος αγοράσει μια μονάδα σε μια ένωση ιδιοκτητών σπιτιών, του χορηγείται η πράξη σύστασης και το καταστατικό, και υπογράφει το έγγραφο, συμφωνώντας ρητά με τους κανόνες. Αντίθετα, όταν κάποιος μετακομίζει σε μια περιοχή κυβερνητικής δικαιοδοσίας, δεν υφίσταται γραπτή σύμβαση. Στις ΗΠΑ, οι συμβάσεις ακίνητων πρέπει να γίνονται γραπτώς. Αυτό τεκμηριώνει μια πραγματική συμφωνία.

Υπάρχουν βέβαια και σιωπηρές συμφωνίες στην αγορά. Εξυπακούεται ότι, όταν μπαίνω σε ένα κατάστημα, θα πρέπει να πληρώσω για τα πράγματα που παίρνω. Ο αγοραστής το γνωρίζει αυτό και, αν δεν είναι κλέφτης, συμφωνεί. Αλλά όταν κάποιος μόλις μετακομίζει σε μια πόλη, ξέρει ότι υπάρχουν νόμοι που πρέπει να υπακούει, αλλά δεν υπάρχει νοητική συμφωνία με αυτούς τους νόμους. Επιπλέον, δεν υπάρχει νομικά ελεύθερη είσοδος στο κυβερνητικό έργο, έτσι δεν μπορεί κανείς να ξεκινήσει την δική του κυβέρνηση, σε αντίθεση με την ικανότητα να φτιάχνει ιδιωτικές κοινότητες.

Μια άλλη διαφορά είναι, ότι οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι έχουν ασυλία. Στις χώρες που ιδρύθηκαν από τη Μεγάλη Βρετανία, η έννοια της ασυλίας, προέρχεται από το πρώιμο Αγγλικό δίκαιο. Τα δικαστήρια ήταν δημιουργία του βασιλιά, και υπόκειντο στον βασιλιά. Αυτό συνέβη και σε άλλες χώρες. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχει ασυλία, όπως και οι πολιτείες, οι οποίες είναι επίσης κυρίαρχες κυβερνήσεις.

Έτσι, το κυρίαρχο κράτος, ήταν και είναι απρόσβλητο από αστικές αγωγές ή ποινικές δίωξεις. Οι κυβερνήσεις μπορούν να παραιτούνται αυτής της ασυλίας, για να καταστεί δυνατή η δίωξη για συγκεκριμένα αδικήματα, όπως πχ οι μεγάλες τρύπες στους δρόμους που προκαλούν βλάβη στα ελαστικά των αυτοκινήτων, αλλά συνήθως οι κυβερνητικοί επικεφαλείς, δεν ενάγονται για κακή εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Αντίθετα, στην ιδιωτική κοινότητα, ή την αυτοδιοικούμενη κοινότητα, όλα τα μέρη είναι νομικά ίσα, και μπορεί να εναχθούν για παραβίαση της αμοιβαίας σύμβασης. Η κοινοτική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται ρητή συμφωνία ή σύμβαση, μεταξύ νομικά ίσων μερών.

Φιλελευθερισμός και η Ιστορία της Κοινοτικής Αυτοδιοίκησης

Πριν εξετάσουμε το ιστορικό της κοινοτικής αυτοδιοίκησης, θα ήθελα να πω λίγα λόγια περί κλασικού φιλελευθερισμού, σχετικά με την ηθική βάση του φιλελευθερισμού. Η καθαρά ελεύθερη αγορά, είναι μια οικονομία στην οποία όλες οι δραστηριότητες είναι προαιρετικές για τον καθένα. Τί σημαίνει ότι μια πράξη είναι εθελοντική; Η εθελοντικότητα συνεπάγεται μια ηθική, της οποίας οι κανόνες μας λένε ποιές πράξεις είναι εθελοντικές και ποιές δεν είναι. Για να υπάρχει καθολικό νόημα στην έννοια της αγοράς και της ελευθερίας, πρέπει να υπάρχει μια καθολική ηθική. Από που θα προέρχεται;

Πρέπει να προέρχεται από αυτό που είναι κοινό στην ανθρωπότητα, και συγκεκριμένα την ανθρώπινη φύση. Ο John Locke στην Δεύτερη πραγματεία του για την Διακυβέρνηση, προσέφερε τις βάσεις: ισότητα και ανεξαρτησία.

Στο πρώτο βιβλίο μου *The Soul of Liberty*, αντλώ τον φυσικό ηθικό νόμο, όπως εκφράζεται από την καθολική ηθική, από πέντε βασικούς κανόνες:

1. Όφελος είναι μια πράξη καλοδεχούμενη από τον παραλήπτη.
2. Πράξεις που ωφελούν άλλους, είναι ηθικά καλές.
3. Βλάβη είναι μια εισβολή στην περιοχή κάποιου άλλου.
4. Όλες οι πράξεις, και μόνο αυτές οι πράξεις, που βλάπτουν εξαναγκαστικά άλλους, είναι κακές.
5. Όλες οι άλλες πράξεις, είναι ηθικά ουδέτερες.

Μια βλάβη συνεπάγεται μια εισβολή στην περιοχή του άλλου. Αν μια πράξη είναι απαράδεκτη απλώς λόγω των πεποιθήσεων και των αξιών του παραλήπτη, τότε η πράξη είναι προσβολή, δεν είναι βλάβη, και η πράξη είναι ηθικά ουδέτερη. Ελευθερία του λόγου

σημαίνει, ότι κάποιος μπορεί να πει ό,τι θέλει, ακόμη και αν δεν αρέσει στους άλλους, αυτό που λέει ο ομιλητής.

Μια κοινωνία έχει ελευθερία, όταν ο νόμος εφαρμόζει την καθολική ηθική και μόνον αυτή. Αυτή είναι η ηθική βάση του κλασικού φιλελευθερισμού. Το δικαίωμα να κάνεις κάτι, σημαίνει ότι η άρνηση της εν λόγω πράξης, είναι λάθος. Έτσι, τα φυσικά δικαιώματα είναι συνάρτηση της καθολικής ηθικής. Έχουμε φυσικό δικαίωμα να κάνουμε, ό,τι δεν βλάπτει εξαναγκαστικά τους άλλους.

Τώρα, σχετικά με την ιστορία της αντίληψης, που αφορά τον κοινοτικό φιλελευθερισμό. Αυτή η ιστορία πάει πίσω, τουλάχιστον στον Thomas Spence, στο Ηνωμένο Βασίλειο, που έγραψε για την συγκέντρωση της κτηματικής περιουσίας και την εκμίσθωσή της. Το έγγραφο του παραδόθηκε στην Φιλοσοφική Εταιρεία του Newcastle, το 1775, με αρχικό τίτλο «Ιδιοκτησία Γης, Δικαίωμα του καθενός» (Property in Land, Every One's Right). Αναδημοσιεύθηκε ως φυλλάδιο, «Τα Εμπράγματα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (The Real Rights of Man).

Ο Ebenezer Howard ανέπτυξε την θεωρία των ενώσεων πολιτών, στο βιβλίο του, Garden Cities of Tomorrow, που δημοσιεύθηκε το 1902. Η βασική ιδέα ήταν ένα «εθελοντικό σχέδιο χρηματοδότησης των κοινών» μέσω εκμίσθωσης γης. Ο Howard οραματίστηκε έναν συνδυασμό των ιδιοτήτων του περιβάλλοντος της πόλης και της υπαίθρου. Όπως λέει: «η ανθρώπινη κοινωνία και η ομορφιά της φύσης, είναι γραφτό να απολαμβάνονται μαζί [...]. Η πόλη και η ύπαιθρος, πρέπει να παντρευτούν».

Από τους πρωτοπόρους της θεωρίας της ιδιόκτητης κοινότητας, μιας κοινότητας που είναι ιδιοκτησία ενός μόνο ατόμου ή εταιρίας, ήταν ο Spencer Heath. Η συλλογή των γραπτών του, το 1936 ονομάζεται Πολιτική κατά Ιδιοκτησίας (Politics versus Proprietorship), με υπότιτλο «Μια Αποσπασματική Μελέτη των Κοινωνικών και Οικονομικών Φαινομένων, με Ιδιαίτερη Αναφορά στις Δημόσιες Διοικητικές Λειτουργίες, που ανήκουν στην Ιδιοκτησία Γης, ως Δημιουργική Κοινωνική Υπηρεσία». Το κύριο έργο του Heath ήταν, το «Citadel, Market and Altar», που δημοσιεύθηκε το 1957.

Ο εγγονός του Heath , Spencer Heath MacCallum, συνέχισε αυτή τη γραμμή σκέψης. Στο έργο του «The Art of Community», που δημοσιεύθηκε το 1970, εξετάζει την ιδιόκτητη κοινότητα, ως ένα όχημα που επιλύει τα προβλήματα των κοινών αγαθών, του παρασιτισμού, και των αιτούμενων μεταθέσεων, καθώς οι ιδιόκτητες κοινότητες, ενσωματώνουν διακυβέρνηση και αγορές. Θεωρώ ότι με το έργο μου, επεκτείνω την σκέψη και του MacCallum και του Χάουαρντ.

Στο βιβλίο «The Voluntary City» (Η Εθελοντική Πόλη), συγκεντρώθηκαν αυτά τα διάφορα ρεύματα σκέψης, σε έναν τόμο το 2002. Υπάρχουν σήμερα πολλοί μελετητές, εκτός από μένα, οι οποίοι γράφουν για την διακυβέρνηση βάσει συμβολαίου, όπως οι Spencer MacCallum, Evan McKenzie, David Beito, Nelson Robert, Chris Webster, και Georg Glasze.

Για την Ιστορία του Κοινοτικού Φιλελευθερισμού

Υπάρχουν δύο κύριες κατηγορίες της κοινοτικής αυτοδιοίκησης: Πρώτον, η ιδιόκτητη κοινότητα, με έναν μόνο ιδιοκτήτη, με τους χρήστες να είναι ενοικιαστές. Τα παραδείγματα περιλαμβάνουν ξενοδοχεία, εμπορικά κέντρα, κτίρια γραφείων, πολυκατοικίες ενός ιδιοκτήτη, μαρίνες, πλοία, τραστ γης, και βιομηχανικά πάρκα ή κτήματα.

Ο δεύτερος τύπος είναι ενώσεις πολιτών, με σύμβαση μεταξύ των διαφόρων συνιδιοκτητών, και περιλαμβάνουν τους συνεταιρισμούς, τις συγκυριαρχίες (που σημαίνει από κοινού διοίκηση), και ενώσεις ιδιοκτητών σπιτιών, ή οικιστικές ενώσεις.

Μια «ένωση οικιστικής κοινότητας», είναι μία λέσχη που προσφέρει συλλογικά αγαθά έναντι συνδρομής, στα μέλη της, σε κάποια γεωγραφική περιοχή. Αυτές επίσης καλούνται «ενώσεις ιδιοκτητών σπιτιών». Διέπονται από το δίκαιο των συμβάσεων ακίνητης περιουσίας, και από τους εσωτερικούς ιδιωτικούς κανόνες τους, αυτό που ονομάζεται CC & R, συνθήκες, σύμφωνα, και περιορισμούς. Το ιδιωτικό σύμφωνο είναι ένα είδος σύμβασης, στην οποία ο ένας εκ των συμβαλλομένων, δίνει μίαν υπόσχεση στον άλλο, να κάνει ή να μην κάνει κάποια ενέργεια. Στο εμπράγματο δίκαιο, ο όρος έγγειο συμφωνητικό, χρησιμοποιείται για όρους που συνδέονται με τη χρήση της γης, και μπορούν να «είναι συνδεδεμένοι με τη γη», που σημαίνει ότι ένας νέος ιδιοκτήτης γης, δεσμεύεται από αυτό το παρελκόμενο συμφωνητικό.

Μπορούμε να εντοπίσουμε την αυτοδιοίκηση στη μεσαιωνική Ευρώπη, όπου γαιοκτήμονες οργάνωναν ελεύθερες κοινότητες, όπου οι κάτοικοι απολάμβαναν προστασία και υπηρεσίες, σε ανταλλαγή για την καταβολή μισθώματος. Κάθε μέλος της «ορκωτής κοινότητας» (sworn commune), έδινε δημόσιο όρκο υπακοής στον χάρτη της πόλης, κι αυτό ήταν μια συμφωνία που αποτελεί τη ρίζα των ιδιωτικών συμφώνων της σύγχρονης εποχής. Οι χάρτες ορισμένων μεσαιωνικών πόλεων, εγκαθίδρυναν ελευθερίες και αυτοδιοίκηση. Ο χάρτης της πόλης, ήταν ένα κοινωνικό σύμβολο, και τέτοια σύμβολα, ήταν οι ιστορικές πηγές της θεωρίας της διακυβέρνησης δια συμβολαίου.

Ο Αμερικανός αναρχικός Λύσανδρος Σπούνερ, χαρακτήρισε το αγγλοσαξονικό σύστημα, ως εκείνο κατά το οποίο «το κράτος βασιζόταν για στήριξη στην γη, και όχι στην επιβαλλόμενη φορολογία, επί του λαού προσωπικά». Οι δουλοπάροικοι, κράτησαν τα εδάφη τους, υπό τον όρο της πληρωμής ενοικίων, καθώς και υποχρέωσης στρατιωτικής θητείας.

Η αρχαιότερη γνωστή δικαιοπραξία, που σχετίζεται με τις ενώσεις, πραγματοποιήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1700 στο Λονδίνο. Ο Λόρδος Λέστερ, δημιούργησε ένα πάρκο στην Πλατεία Leicester, και οι ιδιοκτήτες των παρακείμενων ιδιοκτησιών, συμφώνησαν σε μια αξιολόγηση για την χρηματοδότησή του, η οποία τους ωφέλησε, αυξάνοντας τις αξίες των ακινήτων τους.

Μια άλλη αυτοδιοικούμενη κοινότητα στη Μεγάλη Βρετανία, ήταν το Victoria Park, κοντά στο Manchester, το οποίο σχεδιάστηκε το 1837, και λειτούργησε ως ιδιωτικό, μέχρι το 1954. Η πώληση των οικοπέδων του, έφερε ενσωματωμένους «ορισμένους όρους, τους 'νόμους' του Πάρκου, που προστάτευαν τα καθιερωμένα προνόμιά τους». Το Victoria Park επίσης,

εισέπραττε διόδια, σε ορισμένες από τις οδούς του. Το St. Louis στο Μισσούρι, έχει ένα εκτεταμένο δίκτυο ιδιόκτητων δρόμων σε δομημένες περιοχές, από τα μέσα του 1800.

Σύμφωνα με τον Spencer MacCallum, το σύγχρονο ξενοδοχείο, με τις υπηρεσίες του, είναι μια Αμερικανική εφεύρεση. Η λέξη «hotel» είναι ένας γαλλικός όρος, που σημαίνει ένα μεγάλο σπίτι ή το δημαρχείο, και μία από τις πρώτες χρήσεις του όρου στις Ηνωμένες Πολιτείες ήταν το City Hotel στη Νέα Υόρκη, που χτίστηκε το 1794, το πρώτο πανδοχείο που χρηματοδοτήθηκε από μια μετοχική εταιρεία.

Το Tremont House στη Βοστώνη, που ολοκληρώθηκε το 1829, ήταν το πρώτο που παρείχε, ό,τι εμείς σήμερα θεωρούμε «ξενοδοχειακές υπηρεσίες», πέρα από ένα μέρος για να περάσει κανείς τη νύχτα. Έγινε ένα μοντέλο που αντιγράφηκε σε πολλές αμερικανικές πόλεις. Στα σύνορα, η κοινή αίθουσα του πανδοχείου, ήταν συχνά το μόνο μέρος διασκέδασης, και έγινε το κέντρο της κοινωνικής ζωής, όπως φαίνεται σε πολλές ταινίες της παλιάς Αμερικανικής Δύσης.

Η τάση σήμερα είναι, να συνδυάζεται η διαμονή σε ξενοδοχείο, με ευκολίες γραμματειακής υποστήριξης και αγορών, με στόχο μια συμπληρωματική χρήση του χώρου. Στο βιβλίο του «Η Τέχνη του Κοινοτισμού» (The Art of Community), ο Spencer MacCallum παρατηρεί, ότι «μια εμπειρική τέχνη κοινοτισμού, έχει αναπτυχθεί στη Δυτική κοινωνία από τα μέσα του αιώνα, [...] στο τομέα της αγοράς ακινήτων [...]. Στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, υπήρξε μια σημαντική ανάπτυξη από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, μιας διακριτής μορφής ένωσης, με βάση την οργανωμένη ιδιοκτησία και την ενοποιημένη διαχείριση της γης».

Αυτές έχουν εξελιχθεί να συμπεριλάβουν συμπληρωματικές χρήσεις γης, όπως συμβαίνει σε εμπορικά κέντρα με πολλές και διαφορετικές επιχειρήσεις, εκτός από καταστήματα λιανικής πώλησης. Οι εν λόγω ομάδες, έχουν σε μικρότερο βαθμό, το σύνολο των λειτουργικών απαιτήσεων των δήμων.

Το 1900, το Arden Village ιδρύθηκε στο Delaware, από οπαδούς του Αμερικανού οικονομολόγου Henry George, ως τραστ γης που εισπράττει ενοίκιο από μισθωτές. Στις ΗΠΑ, τα τραστ γης, χρονολογούνται τουλάχιστον από το 1891, όταν η Θεματοφυλακή Εθνικών Πάρκων, ιδρύθηκε στη Βοστώνη από προστάτες της φύσης.

Ο Edward Bouton της Βαλτιμόρης, πιστώνεται με το πρώτο εμπορικό κέντρο το 1907. Στις ΗΠΑ, υπήρχαν περίπου μόνο 100, πριν από το 1950. Το αυτοκίνητο έκανε εφικτό, να έχουμε μια κοινότητα καταστημάτων εκτός κέντρου, με χώρους στάθμευσης.

Οι βιομηχανικές περιοχές και πάρκα, εμφανίστηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα, και έχουν ένα ιστορικό ανάπτυξης, παρόμοιο με εκείνο των εμπορικών κέντρων. Ένα βιομηχανικό πάρκο αποτελείται από μια οικοδομική ζώνη, που χρησιμοποιείται από μια κοινότητα βιομηχανιών, ενώ ένα βιομηχανικό συγκρότημα- το προτιμώμενο πρότυπο στη Μεγάλη Βρετανία - είναι ένα κομμάτι εδάφους μισθωμένο σε βιομηχανίες, σύμφωνα με συγκεκριμένο συνολικό σχέδιο. Με το σύστημα μίσθωσης ακινήτων στο συγκρότημα, ο ιδιοκτήτης του έχει και το κίνητρο και την εξουσία να επιβάλει κανόνες ή σύμφωνα, καθώς και τη δυνατότητα να τα τροποποιεί, όταν το απαιτούν οι μεταβαλλόμενες ανάγκες του συγκροτήματος.

Το πάρκο κινητών σπιτιών, ήταν η πρώτη ουσιαστική χρήση της μίσθωσης εδάφους για απλά οικογενειακά σπίτια. Ήταν επίσης η πρώτη επιτυχής χρήση των προκατασκευασμένων σπιτιών. Τα πάρκα τροχόσπιτων ήταν η εξέλιξη των πάρκων αυτοκινήτων. Το πάρκο κινητών σπιτιών εξελίχθηκε από το πάρκο τροχόσπιτων, μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα πάρκα κινητών σπιτιών, περιορίζονται από διατάγματα χρήσης οικιστικών ζωνών.

Η πιο διάσημη ιδιωτική κοινότητα άνοιξε το 1971, η Walt Disney World, στη Φλόριντα. Η εταιρεία συγκέντρωσε τη γη εθελοντικά, χωρίς τη χρήση μεθόδων δεσπόζουσας κυριαρχίας.

Το μέλλον του Κοινοτικού Φιλελευθερισμού

Σε ιδιότητες κοινότητες, υπάρχει μια τάση προς μεγαλύτερο μέγεθος των έργων, και πιο ποικίλες χρήσεις γης. Αυτό απαιτεί ένα πιο σφαιρικό σχεδιασμό, και μεγαλύτερο έλεγχο, και λειτουργικό συντονισμό της, από τον ιδιοκτήτη. Έτσι αυτό είναι μια τάση προς μεγαλύτερη ιδιωτική διακυβέρνηση.

Η εμπορική βιομηχανία ακινήτων, μετατρέπεται από απλή πώληση οικοπέδων και κτιρίων, σε μια μακροπρόθεσμη ιδιοκτησία και διοίκηση. Οι επιχειρηματίες ανάπτυξης ακινήτων, έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι το περιβάλλον γύρω από μια περιοχή, είναι σημαντικό για το μέλλον της ζωτικότητας της κοινότητας. Συνειδητοποιούν επίσης, ότι η κατάσταση σε μια γειτονιά μπορεί να επιδεινωθεί, μετά την πώληση, αν δεν υπάρξει κάποια πρόβλεψη για τον συνεχή συντονισμό των χρήσεων γης.

Όπως γνωρίζουμε, η αναμενόμενη μελλοντική κατάσταση μιας γειτονιάς, αντικατοπτρίζεται στην σημερινή της αξία. Η αγορά ακινήτων, εξελίσσεται σε μια βιομηχανία, το προϊόν της οποίας είναι η δημιουργία και η διατήρηση ενός βέλτιστου ανθρώπινου περιβάλλοντος. Το σκοπούμενο της μεγιστοποίησης του κέρδους, είναι να βελτιστοποιηθεί το συνολικό περιβάλλον του κάθε τόπου, μέσα σε ένα σύστημα χώρων, με στόχο τη μεγιστοποίηση των συνδυασμένων ενοικίων που θα παράγουν.

Καθώς οι νησίδες επικερδούς ιδιόκτητης διοίκησης, αυξάνονται σε αριθμό και μέγεθος, θα τείνουν να συνασπίσουν τα συμφέροντά τους, για την παροχή συλλογικών αγαθών σε μια ευρύτερη περιοχή. Μια συνομοσπονδία ιδιωτικών κοινοτήτων, θα μπορούσε να αντικαταστήσει μεγάλο μέρος της επιβαλλόμενης κυβερνητικής εξουσίας. Αντί να μεταρρυθμίσουμε την κυβέρνηση, μπορούμε να την αντικαταστήσουμε, με την αυτοδιοίκηση βάσει συμβολαίου.

Το Ινστιτούτο Κοινοτικών Ενώσεων, ιδρύθηκε το 1973 από το Ίδρυμα Urban Land και την Εθνική Ένωση Κατασκευαστών, για την εξυπηρέτηση εμπορικών κέντρων, συνεταιρισμών, και ενώσεων ιδιοκτητών σπιτιών. Οι ενώσεις ιδιοκτητών σπιτιών, επεκτείνονται ταχέως σε παγκόσμιο επίπεδο. Στις διασκέψεις του δικτύου έρευνας για την ιδιωτική αστική διακυβέρνηση, υπήρξαν εισηγήσεις σχετικές με την αυτοδιοίκηση βάσει συμβολαίου στην Ευρώπη, στην Βόρεια και Νότια Αμερική, στη Νότια Αφρική και στην Ασία.

Στην Κίνα, πολλά από τα νέα συγκροτήματα κατοικιών, είναι μεγάλες ιδιωτικές κοινότητες, συχνά με πληθυσμούς αρκετών εκατοντάδων χιλιάδων, που παρέχουν κοινά αγαθά, πέραν εκείνων που παρέχονται από την κυβέρνηση. Η μεγαλύτερη ανάπτυξη αυτοδιοικούμενων κοινοτήτων και ιδιωτικοποιήσεων, λαμβάνει χώρα στην Κίνα.

Σε μέρη όπως η Ρωσία και η Νότια Αφρική, κάτοικοι ανώτερων και μεσαίων εισοδημάτων, δημιουργούν κλειστές κοινότητες, για να έχουν προστασία από το έγκλημα, μετά την αποτυχία της κυβέρνησης να τους προστατεύσει. Με την εξαιρετικά υψηλή εγκληματικότητα, πολλοί ιδιοκτήτες ακινήτων στη Νότιο Αφρική, έχουν χτίσει τείχη γύρω από τα σπίτια τους, και έχουν μετατρέψει τις γειτονιές τους, σε κλειστές κοινότητες. Αυτό ανατρέπει τη συμβατική θεωρία των κοινών αγαθών. Αντί να παρέχει η κυβέρνηση τα κοινά αγαθά ως απάντηση στην αποτυχία της αγοράς, είναι η αγορά που παρέχει συλλογικά αγαθά, ως απάντηση στην αποτυχία της κυβέρνησης. Έτσι, το μέλλον του κοινοτικού φιλελευθερισμού, εξαρτάται εν μέρει από το μέλλον της κυβέρνησης. Καθώς οι κυβερνήσεις γίνονται όλο και πιο δυσλειτουργικές, οι ιδιωτικές κοινότητες θα γίνονται πιο χρήσιμες.

Αλλά και καθώς οι άνθρωποι γίνονται πλουσιότεροι, ζητούν περισσότερες συλλογικές υπηρεσίες, και είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν γι' αυτές. Έτσι, ο περισσότερος πλούτος και η λιγότερο αποτελεσματική κυβέρνηση, θα οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ζήτηση για διακυβέρνηση βάσει συμβολαίου και συλλογικά αγαθά.

Τέλος, η εξελισσόμενη τεχνολογία μειώνει τη δικαιολόγηση για κυβερνητική παροχή και παρέμβαση. Το βιβλίο *The Half Life of Policy*, που συνεπιμελήθηκα με τον Daniel Klein, υποστηρίζει ότι η αναπτυσσόμενη τεχνολογία, μειώνει το σκεπτικό ή την δικαιολόγηση για την παροχή από την κυβέρνηση, των συλλογικών αγαθών, και την παρέμβασή της στο επιχειρείν.

Η βελτίωση της τεχνολογίας αυξάνει την οικονομική πολυπλοκότητα, γεγονός που καθιστά τον κεντρικό σχεδιασμό πιο δύσκολο. Η πολυπλοκότητα περιπλέκει, αυτό που ζητά να μάθει η κεντρική ρυθμιστική αρχή. Ένα παράδειγμα είναι η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των ταχέως αναπτυσσομένων χρηματοπιστωτικών παραγωγών. Όπως είπε ο Hayek, η γνώση είναι αποκεντρωμένη, διαρκώς μεταβαλλόμενη, και αδύνατο να συγκεντρωθεί από έναν κεντρικό σχεδιαστή.

Η εξελισσόμενη τεχνολογία, μειώνει επίσης τα φυσικά μονοπώλια, μειώνοντας την κλίμακα μεγέθους των προϊόντων, όπως είναι η ηλεκτρική ενέργεια. Δημιουργεί καλύτερα όρια, όπως η ηλεκτρονική περίφραξη για ιχθυοκαλλιέργειες στον ωκεανό. Και καλύτερη τεχνολογία, καθώς το Διαδίκτυο, καθιστά τις πληροφορίες φθηνότερες. Με τη μείωση της δικαιολόγησης της κυβερνητικής παρέμβασης, η οποία είναι αδύναμη, ή δεν υφίστανται καν, η εξελισσόμενη τεχνολογία, ευνοεί την ελεύθερη αγορά, συμπεριλαμβανομένης της κοινοτικής αυτοδιοίκησης.

Η ελεύθερη αγορά μας δίνει τη δυνατότητα για καλύτερο συντονισμό, καινοτομία, και απελευθέρωση, και αυτό ισχύει εξ ίσου και για την κοινοτική αυτοδιοίκηση.

Για τον συγγραφέα

Ο Fred E. Foldvary, είναι λέκτορας οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Santa Clara στην Καλιφόρνια, και ερευνητής στο Ανεξάρτητο Ινστιτούτο, μια δεξαμενή σκέψης για την δημόσια πολιτική στο Όουκλαντ, της Καλιφόρνιας. Είναι συν-εκδότης του γνωστού ηλεκτρονικού Econ Journal Watch, που παρακολουθεί επιστημονικά οικονομικά περιοδικά για μεθοδολογικές και εννοιολογικές αδυναμίες. Στην έρευνά του εστιάζει στη θεωρία των κοινών αγαθών, στα δημόσια οικονομικά, στην οικονομία της γης, και στην βιομηχανική οργάνωση. Είναι συγγραφέας διάφορων βιβλίων, συμπεριλαμβανομένου του «Κοινά Αγαθά και Ιδιωτικές Κοινότητες» και το «Dictionary of Free-Market Economics», το οποίο είναι επίσης διαθέσιμο στα γερμανικά.